

Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з навчальної роботи

проф. СТРЕЛЬЦОВ Є.Л.

“ _____ ” _____ 200_р.

ФІЛОСОФСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра філософії природничих факультетів

РОБОЧА ПРОГРАМА

курсу “Гуманітарне знання”

Для спеціальності "Філософія"
напряму підготовки " Філософія ".
Освітньо-кваліфікаційний рівень - бакалавр

ОНУ - філософський факультет - 2005

Структура курсу		Форма навчання	
		денна	заочна
Курс та семестр вивчення		I	
Характеристика навчального курсу		АПСФ	
Кількість кредитів, відповідних ECTS		3	
Загальна кількість годин на вивчення дисципліни			
З них:	Лекційні	28	
	Семінари		
	Практичні (лабораторні)		
	Самостійна робота студента		
Тижневих годин			
Кількість модулів		3	
Кількість змістовних модулів		3	
Форма підсумкового контролю (екзамен)		1	

Авторська розробка

“ ___ ” _____ 200__ р. викладач _____ Ніколенко О.В.
(підпис)

Затверджено на засіданні кафедри філософії природничих факультетів
" ___ " _____ 200__ р. завідувач _____ О.В. Чайковський
(підпис)

1. МЕТА І ЗАДАЧІ ДИСЦИПЛІНИ, ЇЇ МІСЦЕ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.

1.1. Місце дисципліни в навчальному процесі.

Курс «Гуманітарне знання» виконує світоглядну та методологічну функції відносно вивчення всіх інших дисциплін за навчальними планами. Філософська проблематика курсу спирається на гуманітарний аспект загальнонаукового і спеціально-наукового знання дисциплін, що вивчають студенти.

1.2. Метою викладання дисципліни «Гуманітарне знання» є формування філософської культури та гуманістичного типу мислення студентів філософського факультету за спеціальністю «філософія» на основі досягнень світової й вітчизняної філософської думки, духовної спадщини українського народу і загальнолюдських цінностей. Курс зорієнтований на перетворення основ філософських знань і відповідних розумових навичок на активне надбання інтелектуальної культури студентів.

Задачі вивчення дисципліни:

1. отримати уявлення про «гуманітарне знання» як предмет філософського аналізу та його значення в житті людини і в сучасній культурі;
2. розумітися на історичних типах «гуманітарного знання», концепціях та напрямках його філософського трактування;
3. мати знання з основних розділів «гуманітарного знання»: онтології, гносеології та аксіології, як філософської дисципліни;
4. практично використовувати «гуманітарне знання» в якості методологічної основи наукових досліджень і соціальної практики та;
5. виховувати культуру розумового мислення та ціннісну оцінку уявлень дійсності;
1. формувати навички філософського аналізу текстів з царини «гуманітарного знання».

Студент повинен знати:

1. основні світоглядні та методологічні засади філософського та гуманітарного осмислення дійсності, свого місця і ролі в суспільстві як громадянина та фахівця;
2. характеристику історичних типів розуміння сенсу «гуманітарного знання»;

3. історичну генезу предмета «гуманітарного знання» в історії світової і Української культури та філософії;
4. сучасні гуманітарні уявлення про природу, суспільство, їх взаємодію і сутність людини, її особистості;
5. розуміння сенсу життя, співвідношення особистих й громадянських вимог, інтересів, цілей, інших мотивів діяльності, особистих й загальнолюдських цінностей;
6. розкривати особливий (ціннісний) аспект відношення людини до світу, її свободу в умовах природньої необхідності;
7. глобальні проблеми сучасності та місце «гуманітарного знання» в науковій картині світу.

Студент повинен вміти:

1. застосовувати філософські засоби пізнання, методологічні засади «гуманітарного знання» як складової сучасної культури, науки й техніки до аналізу проблемних ситуацій і вибору оптимальних рішень у професійній та соціальній галузях життєдіяльності;
2. аналізувати події громадського життя, власні ціннісні орієнтації, соціальні настанови, життєві плани і самосвідомість, досягнення науки, техніки і культури взагалі, з точки зору сучасних філософських концепцій «гуманітарного знання»;
3. оцінювали свої ідеї та вчинки, явища і процеси духовного життя з позицій гуманістичної моралі та естетики;
4. приймати участь і відстоювати свої переконання в дискусіях;
5. використовувати практичні навички самовизначення у світоглядних позиціях, захисту своїх переконань, культури спілкування, інтелектуальної взаємодії з колегами.
6. працювати з філософськими та науковими текстами, аналізувати їх відповідно до вимог курсу «гуманітарного знання».

2. СТРУКТУРА КУРСУ І ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ КУРСУ

№ теми	Назви модулів і тем	Всього годин	
		Лекції	Семінари
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.		
	Феноменологія і онтологія гуманітарного знання.		
1	Феномен гуманітарного знання. Раціональність як головна	3	

	особливість наукового знання.		
2	Проблема демаркації гуманітарного та природничого знання.	2	
3	Метафізичні засади та онтологічні передумови гуманітарного знання	4	
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Гносеологія і методологія гуманітарного знання		
4	Проблема пізнання в гуманітарних науках.	3	
5	Структура гуманітарного знання	2	
6	Динаміка та розвиток гуманітарного знання	3	
7	Наукова методологія гуманітарного пізнання	4	
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Аксіологія гуманітарного знання.		
8	Неявне знання та особисті переконання в гуманітарному знанні.	2	
9	Науковість як аксіологічна проблема: наукові норми і цінності культури.	2	
10	Природа і культура в гуманітарному знанні.	4	
	Усього годин	28	

2.2 ПРОГРАМА КУРСУ.

(Обсяг - 2 - 5 стор. в залежності від обсягу курсу через 1 інтервал).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Феноменологія і онтологія гуманітарного знання.

Тема 1. Феномен гуманітарного знання.

Раціональність як головна особливість наукового знання.

Принципова присутність людини і суб'єктивної компоненти змісту в гуманітарному знанні. Діалогічний характер гуманітарного знання. Фейербах, Левінас і Бубер про пізнавальні можливості «діалогового мислення».

Раціональність в науці і філософії. Сциєнтизм та антисциєнтизм. Раціоналізм та «раціоналізація понад усе». Типи раціоналізму. «Новий раціоналізм» Башляра.

Тема 2. Проблема демаркації гуманітарного та природничого знання.

Розрізнення наук про духа та природничих наук в Баденській школі неокантіанства та філософії життя В. Дільтея. Три позиції по питанню співвідношення між гуманітарним і природничим знанням. Принципи

верифікації та фальсифікації. «Концептуальна дифузія» гуманітарного і природничого знання.

Тема 3. Метафізичні засади та онтологічні передумови гуманітарного знання.

Онтологія як вчення про буття та суще і метафізика як розділ філософського знання. Монізм, дуалізм і плюралізм в структурі гуманітарного знання. Буття і небуття в гуманітарному знанні: становлення і незмінність, можливість і дійсність. Рельність фізична, психологічна, соціальна та віртуальна. Субстаціональність, атрибутивність та реляційність в гуманітарному знанні: модуси та атрибути. Поняття про розвиток, простір і час в гуманітарному знанні. Свідомість - на перехрестті природничого і гуманітарного знання. Мислення і мова гуманітарного знання. Свідомість і самосвідомість, свідоме і підсвідоме в гуманітарному знанні. Ідеальне як проблема гуманітарного знання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Гносеологія і методологія гуманітарного знання

Тема 4. Проблема пізнання в гуманітарних науках.

Гносеологія і епістемологія в гуманітарних науках. Поняття істини в гуманітарному знанні. Онтологізм і гносеологізм в розумінні істини. Класична і неklasична концепції істини. Проблема критерію істини в природничих і гуманітарних науках. Гуманітарні науки і різні типи знання.

Тема 5. Структура гуманітарного знання.

Системність гуманітарного знання. Емпіричний, теоретичний і метатеоретичний рівні гуманітарного знання. Структура наукового знання в концепціях К. Поппера, Т. Куна, І. Лакатоса. Факт, ідеальний об'єкт, теорія і гіпотеза в гуманітарних науках.

Тема 6. Динаміка та розвиток гуманітарного знання.

Поняття розвитку наукового знання. Динаміка гуманітарного знання і його критичний характер в концепції К. Поппера. Розвиток науки як революційний процес зміни парадигм чи дисциплінарних матриць в концепції Т. Куна. Прогрес та регрес в розвитку науково – дослідних програм І. Лакатоса. Принцип проліферації теорій П. Фейерабенда.

Тема 7. Наукова методологія гуманітарного пізнання.

Сучасна гносеологія і її місце в методології наукового пізнання. Метод і методологія. Системний підхід і семіотичні методи в гуманітарному пізнанні. Об'єкт і предмет дослідження. Визначення цілей і задач гуманітарного дослідження. Попередній системно – семіотичний аналіз об'єкта дослідження. Проблемна ситуація, проблема і задача в методології гуманітарного пізнання. Емпіричні і теоретичні методи в гуманітарному пізнанні. Загальні вимоги до програми гуманітарного дослідження. Конструювання еталону виміру – шкалу. Типи шкал. Проблема невтручання спостерігача в досліджувальний процес. Пошук взаємозв'язку між перемінними: групування і типологізація. Проблема відтворюваності експериментальної ситуації в гуманітарному дослідженні.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Аксіологія гуманітарного знання

Тема 8. Неявне знання та особисті переконання в гуманітарному знанні. Контекст і неявне знання в концепції М. Полані. Переконання особистості як апіорні нормативи, що не можуть бути логічно обгрунтовані. Колективне мислення як носій цінностей на царині гуманітарних досліджень. «Онтогенез» і «філогенез» становлення системи цінностей в гуманітарному пізнанні. Умови обгрунтування інтерсуб'єктивності гуманітарного знання.

Тема 9. Науковість як аксіологічна проблема: наукові норми і цінності культури.

Ціннісні виміри науки. Істина і цінність. Соціокультурна детермінація наукового пізнання. Ціннісні предумови в структурі наукового пізнання. Культурні традиції як антитеза раціональності. Проблемність культурного статусу науки і «проліферація» культур. Наука і культурні архетипи. Рівні систематизації культурних цінностей і наукових цінностей. Ціннісне обгрунтування науки.

Тема 10. Природа і культура в гуманітарному знанні. Цілісність духовної культури. Культура як гармонічна система. Гармонічна наука: знання про природу і гуманітарне знання. Екологічна проблема як свідчення порушення гармонійності. Природа як об'єкт ціннісних відношень. Концепція «двох культур». Неможливість ототожнення істини з фактами природничих наук і з фактами гуманітарних наук. Системи природничих і гуманітарних знань в неklasичній науці. Суб'єктивна компонента знання в природничих і гуманітарних науках. Неможливість повторного відтворення наукового факту в системах природничого і гуманітарного знання.

3. ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ:

3. 1 Основна:

1. Белов В.А. Ценностное измерение науки. – М.: Идея – Пресс, 2001. – 284 с.
2. Наука и нравственность. – М.: Политиздат, 1971.
3. Храмова В. Л. Целостность духовной культуры. – К.: Феникс, 1995. – 400 с.
4. Фаренік С. Логіка і методологія наукового дослідження. Київ: Видавництво УАДУ, 2000. – 340 с.
5. Ценности познания и гуманизация науки. – М.: Изд-во Российского университета дружбы народов, 1992. – 240 с.

3.2 Додаткова:

1. Абишева А.К. О понятии «ценность» // Вопросы философии. – 2002. - №3. –С.139 -146.
2. Антипов Г.А. Присуще ли науке нравственное начало // Наука и ценности. Новосибирск: Наука, 1987. –С. 43 – 57.
3. Антоновский А.Ю. Человек расколотый: конструктивистская интерпретация самосознания и коммуникация // Наука глазами гуманитария. – М.: Прогресс – Традиция, 2005. – С. 447 – 482.
4. Баженов Л.Б. Обладает ли наука особым эпистемологическим статусом // Ценностные аспекты развития науки. – М.: Наука, 1990. –С. 67 – 81.
5. Бертло М. Наука и нравственность. – М.: Кушнерев и К., 1898. -216 с.
6. Броновский Д. Гуманизм и рост знания // Эволюционная эпистемология и логика социальных наук. - М: Эдоториал УРСС, 2000. - С. 52 – 58.
7. Визгин В.П. Истина и ценность // Ценностные аспекты развития науки. – М.: 1990. – С. 36 – 51.
8. Выжлецов Г.П. Русская философия ценностей и западная аксиология // Вече. Альманах русской философии и культуры. – Вып. 5. – СПб.: Изд-во Санктпетербургского ун-та, 1996. – С. 53 – 73.
9. Ганжин В.Т. Нравственность и наука. К истории исследования проблемы в европейской философии. – М.: МГУ, 1978. – 141 с.
10. Дробницкий О.Г. Некоторые аспекты проблемы ценностей // Проблема ценности в философии. – М. – Л.:Наука, 1966. – С. 25 – 40.
11. Кулаков Ю.И Синтез науки и религии // Вопросы философии. – 1999. - №2. – С. 142 – 153.

- 12.Лаудан Л. Наука и ценности // Современная философия науки. – М.: Логос, 1996. – С. 295 -342.
- 13.Левин Г.Д. Диалог: гносеологический механизм и гуманитарная функция // Наука глазами гуманитария. – М.: Прогресс – Традиция, 2005. – С. 262 – 286.
- 14.Лейси Х. Свободна ли наука от ценностей? – М.: Логос, 2001. – 360 с.
- 15.Лекторский В.А. Возможна ли интеграция естественных наук и наук о человеке? // Наука глазами гуманитария. – М.: Прогресс – Традиция, 2005. – С. 13 – 22.
- 16.Люббе Г. Наука и религия после Просвещения: об утрате культурной значимости научных представлений о мире // Научные и вненаучные формы мышления. – М.: ИФРАН, 1996. – С. 59 – 75.
- 17.Мамардашвили М.К. Наука и культура // Мамардашвили М.К. Как я понимаю философию. – М.: Прогресс – Культура, 1992, - С. 291 – 310.
- 18.Мамчур Е.А.Проблемы социокультурной детерминации научного познания. – М.: Наука, 1987. – 128 с.
- 19.Маркова Л. А. О возможности диалога в науке // Наука глазами гуманитария. – М.: Прогресс – Традиция, 2005. – С. 287 – 326.
- 20.Мелков Ю.А. Факт в постнеклассической науке. – К.: ПАРАПАН, 2004. – 224 с.
- 21.Микешина Л. А. Ценностные предпосылки в структуре научного познания. – М.: Прометей, 1990. – 212 с.
- 22.Поппер К. Историческое объяснение // Эволюционная эпистемология и логика социальных наук. - М: Эдоториал УРСС, 2000. - С. 330 – 339.
- 23.Поппер К. Логика социальных наук // Эволюционная эпистемология и логика социальных наук. - М: Эдоториал УРСС, 2000. С. 298 – 314.
- 24.Решер Н. Пирс, Поппер и методологический поворот // Эволюционная эпистемология и логика социальных наук. - М: Эдоториал УРСС, 2000. - С. 210 – 221.
- 25.Розин В.М. Природа и особенности гуманитарного познания и наука // Наука глазами гуманитария. – М.: Прогресс – Традиция, 2005. – С. 59 – 93.
- 26.Розин В.М. Эзотерические предпосылки возникновения философии и науки // Социокультурный контекст науки. – М.: ИФРАН, 1998. – С. 51 – 69.
- 27.Розов М.А. О соотношении естественнонаучного и гуманитарного познания (Проблема методологического изоморфизма) // Наука глазами гуманитария. – М.: Прогресс – Традиция, 2005. – С. 23 – 58.
- 28.Розов М.А. Проблема ценностей и развитие науки // Наука и ценности. – Новосибирск: Наука, 1987. – С. 5 – 27.
- 29.Сеитова М.У. Современная ценностная переориентация науки и принцип коэволюции // Истина и ценности в научном познании. – М.: ИФАН, 1991. – С. 28 – 36.
- 30.Сноу Ч.П. Две культуры. – М.: Прогресс, 1973. – 143 с.

- 31.Суховерхов А.В. Гносеологическое и семиотическое понимание истории // Наука глазами гуманитария. – М.: Прогресс – Традиция, 2005. – С. 551 – 580.
- 32.Трубников Н.Н. Наука и нравственность // Заблуждающийся разум? Многообразие вненаучного знания. – М.: Политиздат, 1990. – С. 278 – 295.
- 33.Фарман И.П. Коммуникативная парадигма в социальном познании // Наука глазами гуманитария. – М.: Прогресс – Традиция, 2005. – С. 229 – 261.
- 34.Фейнберг Е.Л. Две культуры. Интуиция и логика в искусстве и науке. – М.: Наука, 1992. – 248 с.
- 35.Филатов В.П. История, историософия и методология истории // Наука глазами гуманитария. – М.: Прогресс – Традиция, 2005. – С. 443 – 500.
- 36.Харпер П. Кто умножает знание – умножает зло // Литературная газета. - №43(4227). – 21 октября 1970. – С. 8.
- 37.Хиберт Э.Н. Современная физика и христианская вера // Социокультурный контекст науки. – М.: ИФРАН, 1998, С. 23 – 50.
- 38.Черняк В.С. Нормы научности и ценности науки // Ценностные аспекты развития науки. – М.: Наука, 1990. – С. 182 – 196.
- 39.Черткова Е.Л. Наука и научность как аксиологическая проблема // Наука глазами гуманитария. – М.: Прогресс – Традиция, 2005. – С. 113 – 136.
- 40.Щавелев С.П. Историческое познание и ценности // Наука глазами гуманитария. – М.: Прогресс – Традиция, 2005. – С. 501 – 522.
- 41.Юревич А.В. Структура теорий в социогуманитарных науках // Наука глазами гуманитария. – М.: Прогресс – Традиция, 2005. – С. 202 – 228.
- 42.Яковлев В.А. Бинарность ценностных ориентаций науки // Вопросы философии. – 2001. - №12. – С. 77 – 86.

4. Питання для повторення курсу.

1. Антропосоціогенез. Природне і соціальне у людині.
2. Біосоціальна природа людини.
3. В чому різниця між ідолом та ідеалом?
4. В чому сенс суспільного?
5. В чому сенс і призначення історії? Чи дійсно історія має призначення?
6. В чому таємниця краси?
7. Ваше розуміння природного та соціального середовища та їх ролі у формуванні людини.
8. Визначіть особливості формування українського менталітету
9. Визначте предмет та функції соціальної філософії.
- 10.Відображення та його еволюція, психіка і свідомість.

11. Гуманітарне і природниче знання в сучасній культурі.
12. Дайте поняття «суспільства» та «суспільного виробництва».
13. Досвідчена людина: хто вона?
14. Духовне життя людини і суспільства.
15. Згадайте основні складові духовного життя суспільства.
16. Зміст життя людини.
17. Людина як філософська проблема.
18. Назвіть специфічні риси роду, племені, народності, нації.
19. Назвіть форми суспільної свідомості і дайте їх коротку характеристику.
20. Назвіть характерні риси інформаційного суспільства.
21. Назвіть, на вашу думку, головні цінності науки.
22. Наука як фактор розвитку культури.
23. Національний характер, психологія, самосвідомість... Як ви їх розумієте?
24. Обґрунтуйте відмінність суттєвості від явища?
25. Обґрунтуйте принципову різницю між матеріальним та духовним.
26. Обґрунтуйте природність чи штучність походження людини. Яке з них ви вважаєте більш дійсним?
27. Обґрунтуйте, в чому специфіка соціального пізнання?
28. Особливості суспільного буття суспільства
29. Охарактеризуйте сутність екологічної проблематики.
30. Перелікуйте усі відомі вам методи емпіричного пізнання.
31. Поняття культури як одної з форм людської діяльності.
32. Порівняйте за змістом поняття «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість».
33. Поясніть поняття «природа», «географічне середовище», «навколишнє середовище».
34. Поясніть, що таке соціалізація особистості і які її засоби?
35. Про світ судять за теоріями, які в різноманітності своїй суперечливі - чи означає це, що суперечливий сам світ?
36. Проблема кризи в сучасній культурі; проявлення в ній двох тенденцій: «масової» та «елітарної».
37. Проблема цінностей. Цінності людства в сучасному світі.
38. Проблеми ментальності.
39. Развитие личности и удовлетворение ее материальных потребностей, как важнейшая цель общественного прогресса.
40. Свобода і відповідальність як атрибутивні характеристики людського буття.
41. Соціальні наслідки і парадокси науково-технічної революції.
42. Становлення і розвиток філософської антропології.
43. Сутність економічного життя суспільства
44. Філософія і глобальні проблеми сучасності.
45. Філософський зміст проблеми людини.
46. Філософський зміст проблеми свідомості.

47. Філософський контекст екологічної проблеми. В.Вернадський про ноосферу.
48. Хто правий у суперечці фізиків та ліриків?
49. Чи вважаєте ви, що соціальна однорідність суспільства виступає рішучим фактором людської справедливості?
50. Чи є зв'язок між економікою та ідеологією? Проілюструйте це на прикладах.
51. Чи здатна людина керувати соціальними процесами історичного масштабу?
52. Чи існує віра в науці і в чому її сенс?
53. Чи повторюється історія і чи можливе передбачення майбутнього?
54. Чим відрізняються філософська віра від релігійної?
55. Що дає єдність суттєвого та раціонального в процесі пізнання?
56. Що розуміється під поняттям «об'єкт та суб'єкт пізнання»?
57. Що складає методологію наукового пізнання?
58. Що складає науковість описуючих методів?
59. Що складає основу будь-якого закону?
60. Що таке пізнання?
61. Що, на вашу думку, складає природу ідеального?
62. Як ви розумієте добро? Назвіть приклади.
63. Як ви розумієте інтуїцію?
64. Як зв'язані індукція та дедукція між собою?
65. Який філософський напрям найбільш вам імпонує? Обґрунтуйте свою відповідь.
66. Які ідеали науки ви знаєте?
67. Які пізнавальні здібності належать людині?
68. Які проблеми сучасності ви вважаєте найбільш актуальними? Обґрунтуйте відповідь.
69. Які філософські започаткування економічних проблем людства? Назвіть ці проблеми.
70. Які, в вашому розумінні, ідеали майбутнього?

5. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ПРИСВОЮВАНИХ СТУДЕНТАМ:

Змістові модулі		Усього балів за теми	Усього балів за модулі
Змістовий модуль I			0 - 20
	Тема 1		
	Тема 2		
	Тема 3		
Змістовий модуль II			0 - 30
	Тема 4		
	Тема 5		
	Тема 6		
	Тема 7		
Змістовий модуль III			0 - 20
	Тема 8		
	Тема 9		
	Тема 10		
Підсумкове оцінювання			0 - 30

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

Для організації навчально-пізнавальної діяльності студентів, спрямованих на оволодіння матеріалом, який потрібно засвоїти, будуть застосовані такі методи

здійснення навчально-пізнавальної діяльності, як словесно-інформаційні, проблемні, частково-пошукові, лекція, пояснення, робота з книгою та матеріалами з Інтернету. Як методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності будуть використовуватися ділові ігри, наукові дискусії, наукові конкурси (олімпіади), написання тез, статті, реферату, розв'язування задач і творчих завдань. В якості методів контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності пропонується використовувати усне опитування, письмові роботи, контрольні, тестування самоперевірка, заліки, співбесіди, захист тез, викладених в рефераті.

7. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ:

Якість і послідовність вивчення учбового матеріалу контролюється перевіркою відповідей студентів на вузлові питання тем, а також написанням

самостійної і контрольної роботи, оцінкою за реферат, поточним тестуванням, підсумковим тестом, самоперевіркою, співбесідами, заліками.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

Кравченко В.В. Тесты по философии. – М.: Экзамен, 2004.

Философия: 100 экзаменационных вопросов. – Ростов – на – Дону: МарТ, 1998.

9. РЕСУРСИ

Адреси електронних бібліотек:

http://www.i-u.ru/biblio/archive/aver_xrbfilosofy/

http://www.philosof.onu.edu.ua/index.php?module=pagemaster&PAGE_user_op=view_page&PAGE_id=19&MMN_phttp://www.onu.edu.ua/ru/bbs/index.htmlocation=22:22

<http://www.i-u.ru/biblio/default.aspx>

<http://www.ukr.net/index.php?dir=topic&id=7>

10. ДОДАТКИ

Ксерокопії з курсу «Гуманітарне знання» в методичному кабінеті факультету філософії.